

te lezen op de achterflap van het nieuwe boek van Arnold Heertje. Helas is *Economie* een schoolboek geworden, waarin een duidelijk thema onbreekt.

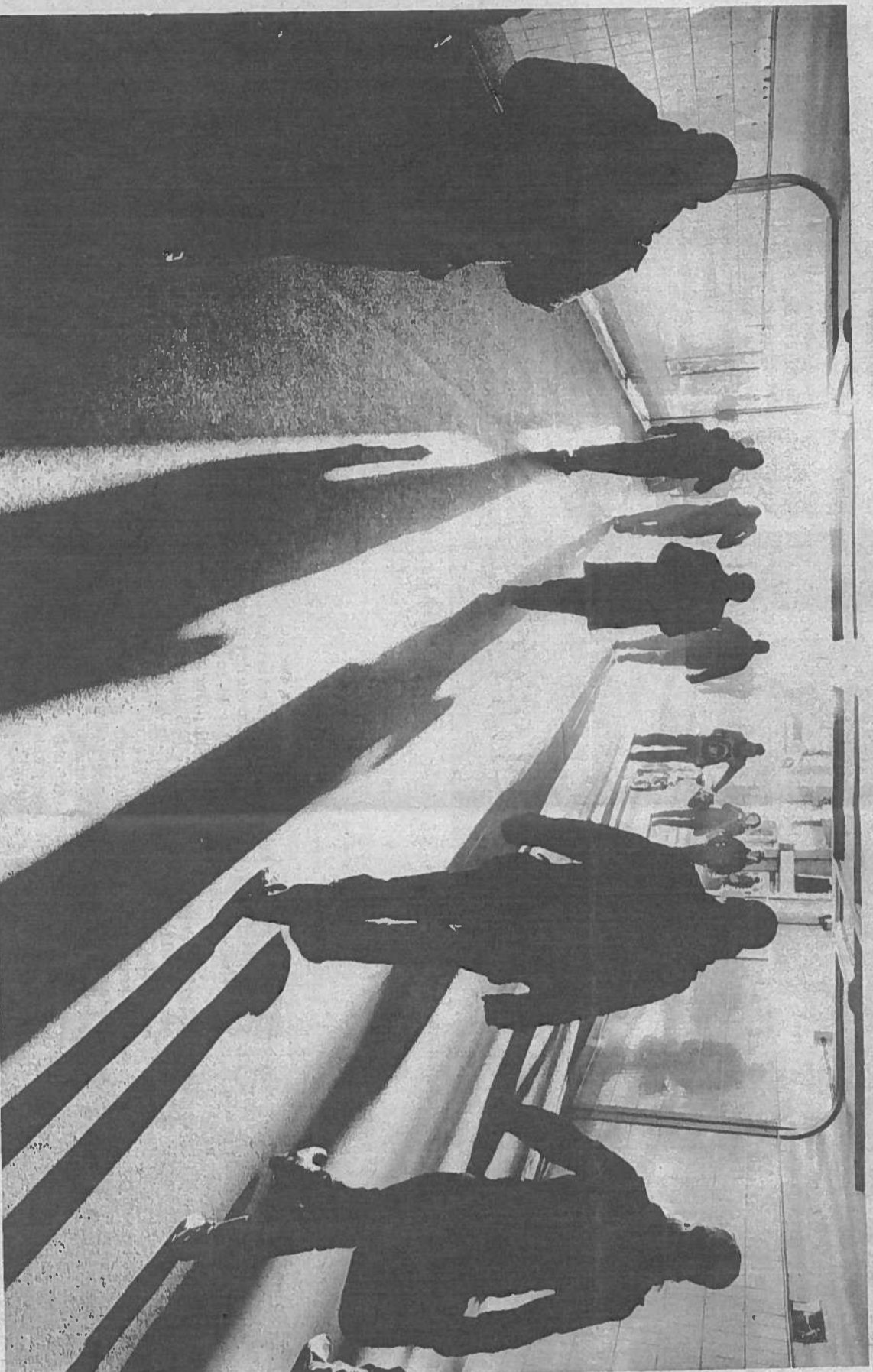
'Nederland staat bol van corruptie, verspillingen en wanbeleid'. Dit boek bevat Heertje in zijn voorwoord. Dit boek bevat voorstellen die op termijn verbetering inhouden, op weg naar humane architectuur. Wat hierop volgt is echter geen vlammenprotest, of een lijst met originele oplossingen, maar een droog leerboek. Heertje legt het allemaal nog eens keurig uit: hoe werkt een bedrijf? Welke organisatievormen zijn er? Hoe werkt de EU? Wat zijn ambtenaren?

De econoom zegt terug te grijpen op oude publicaties — en dat is te merken. Zo wordt de hegemonie van Windows beschreven. De positie van Microsoft 'maakt het voor Macintosh moeilijk om te overleven'. Pardon? Apple is inmiddels het grootste bedrijf ter wereld.

Ook de formuleringen ademen niet de tijdgeest. 'In korte tijd is het gebruik van e-mailadressen gepopulariseerd.' Of deze: 'De invoering van computers, de toepassing van chips en de ontwikkeling van software zorgen voor ingrijpende veranderingen, waarmee ook consumenten steeds vaker te maken krijgen. (...) In steeds meer huishoudens is de personal computer een vertrouwd apparaat.'

Een strakke economische redenering opzetten is nestor Heertje natuurlijk wel vertrouwd. Maar waarom zoveel aandacht voor de grotendeels al gevoerde discussie over ruimere openingstijden, en slechts drie pagina's over monetair beleid? Een boek met de titel *Economie* schreeuwt toch om een analyse van de historische stappen die centrale banken sinds het begin van de crisis hebben gezet — en nog steeds zetten.

De staart van het boek is het interessantsst. Hier legt Heertje uit hoe speltheorie kan worden ingezet om bepaalde

Forenzen in Rotterdam. Volgens Arnold Heertje is het voor sociaal en economisch handelen 'noodzakelijk en voldoende dat mensen zich gedragen alsof zij eenlijk, betrouwbaar en integer zijn'.

FOTO: ROB HUIBERS/HOLLANDE HOOGTE

Essay

Filosoferen over de vijftienjarige werkweek

Johan Leupen

De voormalige muziekleraar annex filosoof Klaas Mulder houdt er een nogal dystopische wereldvisie op na: in zijn boek *Pakkenproletariaat* voorspelt hij de decimering van de witteboordenklasse. Hordes hoogopgeleide jongeren zullen volgens hem moeten accepteren dat de arbeidsmarkt niet meer opkrabbelt. Dat ze geen goedbetaald werk op niveau zullen vinden, en dat ze zijn misleid door politici en economen die de baankansen van de nieuwe generatie hoopeloos hebben overschat omdat ze zich maar bleven ba-

seren op achterhaalde koopkrachtplaatsen en versleten logica.

Mulder, zelf docent aan de Hogeschool van Utrecht, wijst met een beschuldigende vinger naar onder andere het onderwijs. Universiteiten en andere instituten verschuilen zich achter een telfonlag van goede bedoelingen en culturele waarden, maar hebben hun aansluiting op de moderne, razendsnel automatiserende arbeidsmarkt verloren. Hun opleidingen zijn merendeels onrendabele investeringen geworden, die veel te veel tijd en gemeenschapsgeld opslokken.

De publieke sector moet het langzamerde zelfde lijnen ontgeden: de overheid is een uit haar voegen gegroeide werkverschaffingsmachine, een schrijversgilde dat veel

werk doet dat gemakkelijk gemist kan worden. Er is nauwelijks een ambtenaar die niet bedreigd wordt door het digitale loket, en ook het meer intelligente werk wordt op den duur gesloopt door de automatisering.

Hier introduceert Mulder zijn 'grand design': de vijftienjarige werkweek, die in 1930 al werd voorspeld door econoom John Maynard Keynes. Had diens versie een zweet van utopie (de productiviteit stijgt door industrialisatie zo snel dat er meer tijd ontstaat voor leuke dingen), de Mulder-variant klinkt wat cynischer: een soort gedwongen herverdeling van het beschikbare werk, bij gebrek aan groei.

Af en toe bekruipt je het gevoel dat hij met grote halen snel thuis wil zijn, en dat

de ene hypothese wel erg gemakkelijk aan de andere wordt geknoopt. Mulder steunt zwaar op Wikipedia, anekdotisch bewijs en autobiografische gevallen. Hij strooit lomsig met getallen en beweert stellig dat het Nederlandse onderwijs 30% goedkoper kan. Pin hem vooral niet vast op dit soort wilde inschattingen.

Toch is dit essay regelmatig ook verdienstelijk omdat Mulder met een buitenstaandersblik prikkelende vragen opwerpt over actuele thema's en die op een verrassende manier presenteert. Je kunt het een vreespelende filosoof nauwelijks kwalijk nemen dat hij de oplossingen vervolgens niet paraat heeft.

Johan Leupen is redacteur van het FD.

Pakkenproletariaat, Klaas Mulder, IS'VV uitgeverij, 323 blz., €24,50.